

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy hónapra... 80 lej
Negyedévre... 220 lej
Félévre... 410 lej
Egész évre... 800 lej

Egyes szám ára: hétköznapi 4 lej, vasárnap 5 lej; az okiráltságban pedig egy lejjel drágább

UJSÁG

Alapította Gombos Ferenc

SZERKESZTŐSÉG
és KIADÓHIVATAL:

Strada Regina Maria (vol. Deák F.-u.) 35. Telefon 396
Temesvári szerkesztőség
és kiadó: Str. Avram Iancu
(volt Takarékpénztár-u.) 4

FŐSZERKESZTŐ:
DR. PAÁL ÁRPÁDCLUJ-KOLOZSVÁR
XXVII. évf. 148. számFELELŐS SZERKESZTŐ:
DR. ZÁGONI ISTVÁN

MI UJSÁG?

Moldva megyéit székely községekkel egészítik ki. A Bánságot két megyébe osztják. Az erdélyi bankszindikátus magyar tanszékek felállítását sürgeti a Kereskedelmi Akadémián.

Magyarországon általános kereskedő- és iparossztrájkjal tüntetnek a forgalmi adó ellen. A kormánypárt elégedetlen kiszáradt leszerelték.

Károlyi Mihálynénak nagyértékű ingóságait a bíróság megítélte.

Az amerikai pusztító földrengés mérve csak most bontakozik ki félelmetes arányaiban.

Több mint ezer halottja van a katasztrófának.

A munkásmozgalomban a feszültség nem engedett. Különösen a bőrparban élesek az ellentétek.

Tárgyalják a Brassói Lapok és a Gyilkos sajtópörét.

Constantinescu szerint Bratianuék csinálták Gyulafehérvár programját

(Bukarest.) Az „Adeverul” rendkívül feltűnő cikkét közli, amelyben beszámolva az alsószombathelyi művész-otthon minapi felavatásáról, közli, hogy Constantinescu Alexandru földmívelésügyi miniszter ez alkalommal nagyfontosságú politikai leleplezést tett.

A miniszter kijelentette ugyanis, hogy Balan Miklós erdélyi metropolita 1918-ban Jasiba ut-

zott, mint az erdélyi román nemzeti párt kiküldöttje és Bratianu Jonel felszólítására Constantinescuval együtt megállapította a gyulafehérvári nemzetgyűlésnek majdnem teljes programját. Balan metropolita azonnal megerősítette Constantinescu kijelentését és hozzátette, hogy a gyulafehérvári nemzetgyűlésre nézve Coanda tábornokkal, az akkori miniszterelnökkel is megállapodott.

Erdélyi ügyvéd a regáti bírák önkényeskedését ostorozza

(Kolozsvár.) Mult év májusában egész Kolozsváron nagy feltűnést keltett az a kínos incidens, amely Praporgescu törvényszéki bíró és Erdélyi János dr. volt miniszter között egy adófelelősségi tárgyaláson lefolyt. Erdélyi dr. egyik kliensének képviselőtében hosszasan és erős hangon bizonygató védencének álláspontját, mire Praporgescu elnök megvonta tőle a szót. Ebből aztán olyan éles vita fejlődött ki Erdélyi dr. és az elnök között, hogy Praporgescu Erdélyi dr.-nak néhány rendkívül súlyos kifejezése miatt 2000 lej pénzbírságra ítélte az ügyvédet, majd kiutasította a tárgyalóteremből.

Kölcsönös porindítás követte az esetet, melyben Erdélyi dr. hivatali hatalommal való visszaélés címén indított eljárást Praporgescu ellen, ez viszont hatóság elleni erőszakkal a becsületsértéssel vádolta a volt minisztert. A kolozsvári törvényszék tegnap tartott tárgyalást és hozott ítéletet a nem mindennapi ügyben.

A vádat Manoliu államügyész képviselte. Szerinte Erdélyi dr. olyan kifejezéseket használt, amely a hivatalos tekintély rovására ment és becsületsértési éle volt. Először törvénytelennek jelentette ki az elnök eljárását, később paródiának minősítette a tárgyalást, sőt használt ezeket a kifejezéseket is, hogy *nyuzás* (az adókiegészítésre vonatkoztatva) és *disznóság*.

A vádirat felolvasása után maga Erdélyi dr. is beismerte, hogy az inkriminált kifejezéseket használta, mert az elnök eljárását törvénytelennek tartotta, viselkedése pedig a végsőig feszített idegzetét. Manoliu ügyész erre kérte Erdélyi dr. elmarasztalását.

Egy pillanatig tartó mozgolódás, majd néma esend keletkezett, amikor Erdélyi dr. felállott, hogy védőbeszédével válaszoljon az ügyész fejtegetéseire. A volt miniszter, mint vádlott egy pont köré csoportosította védekezését. Praporgescu elnök megvonta tőle a szót, holott ő ügyvédi kötelességet teljesített akkor, amikor védeni érdekében mindent elkövetett. Az ügyvédi kötelesség-

teljesítés pedig szent, amelyet minden állam bíróságának tisztelnie kell. Egy esetét mesélt el ezzel kapcsolatban, amely még a magyar éra alatt történt meg vele a budapesti törvényszék előtt.

— Eg yromán újságírórt kellett védenem — mondta —, akit nemzetgyalázzással vádoltak. Védőbeszédemben kifejtettem, hogy magyar nemzet sem annyira makulátlan, mint ahogyan beállítják. Hivatkoztam Rákóczy Ferenc esetére, aki nemcsak a magyar, de a világtörténelemnek is kimagasló alakja, s akit éppen abban az időben a legdurvább hangon támadtak meg. Erre a kijelentésemre irtóztos zaj támadt a teremben, a közönség öklöt rázott felém és kiáltozott, hogy ki kell dobni ezt a hazaáruló románt.

— De — folytatta Erdélyi dr. — megszólalt az elnöki csengő és az elnöklő bíró teljes elégtételre kijelentette, hogy én mint védőügyvéd szerepelek, tehát jogom van úgy beszélni védenem érdekében, ahogy a legjobbnak látom. Ez történt Magyarországon, amelyet mi románoknál nevezünk és itt...

Erdélyi dr. beszédét ennél a pontnál élénk zajongás akasztotta meg. A tárgyaló teremben igen sok regáti ember volt, akik tiltakoztak az ilyen hang ellen. Erdélyi dr. azonban felemelt hangon fejezte be a beszédét:

— És nálunk, akik megakarják valósítani az ideális Nagyromániát, akik kinlódunk a nemzeti ideáért, nálunk megvonják a védőügyvédtől a szót. Regáti bírákat küldenek a nyakunkra, akik kitiltják a védőügyvédet a tárgyalóteremből...

A beszéd utolsó szavai majdnem botrányba fulladtak. A teremben levő regátiak kiabálása között vonult ki ítélethozatalra a bíróság, kivonulása után pedig kisebb incidensek játszódtak le.

Rövid tanácskozás után újból a terembe jött a bíróság és az elnök kihirdette az ítéletet, amely szerint Erdélyi dr. két heti elzárásra és három ezer lej pénzbüntetésre ítélte a bíróság. Az ítélet végrehajtását azonban felfüggesztették. Erdélyi dr. felelősséget.

Megkezdték a Ruhr-vidék kiűritését

(Berlin.) A Ruhr-vidékről érkező jelentések szerint a francia csapatok megkezdték a megszállott területek kiűritését. A kiűrités Bochumnál kezdődött és Essennél fog folytatódni. Hír szerint Duisburgot és Düsseldorfot fogják legutoljára kiűriteni. A hír az egész birodalomban nagy megnyugvást keltett.

A németbirodalmi kormány minisztertanácsa a késő éjszakai órákban végződött. A tanácskozáson sikerült megegyezésre jutni a francia válaszcikkkel kapcsolatban. A birodalmi kormány választ július tizenkettedikén nyújtja át Párizsban, mellyel elutasítja mindazokat a francia követeléseket, amelyek a német javaslatokon felül foglaltatnak a jegyzékben. Luther kancellárnak sikerült a német nemzeti minisztereket rávenni arra, hogy ehhez a megegyezéshez hozzájáruljanak és másrészt sikerült a kancellárnak a német néppártot rábírnai, hogy a birodalmi gyűlésben bejegyzett interpellációjukat, melynek az volt a célja, hogy a német nemzeteket a legfontosabb külpolitikai kérdésekben színvallásra bírja, egyelőre ne nyújtsák be. Luther kancellárnak ezzel sikerült a fenyegető politikai válságot, mely kormányválsággá fajulhatott volna, egyelőre elsímitani.

Angol-amerikai ellentét Kína miatt

(London.) A világproblémává szélesedett kínai kérdésben Chamberlain külügyminiszter kijelentette, hogy Anglia addig nem foglal állást, míg a kínai kormány az idegenellenes akciót el nem nyomja.

Az angol külügyminiszter nyilatkozatára az amerikai kormány azzal válaszolt, hogy a kínai kérdésben tervezett nemzetközi konferenciára azonnal elküldötték a meghívókat. A konferencia rövid időn belül összeül és részletesen megvitatja a kínai helyzetet. A tárgyalások legfőbb pontja lesz az exterritoriális jogok megszüntetése, ami teljesen új helyzetet teremt úgy Kínára, mint a hatalmakra nézve.

A meghívót a következő államoknak küldötték meg: Anglia, Franciaország, Olaszország, Japán, Spanyolországot, Svédországot és Perut pedig bevonja a tárgyalásokba. Amerikának az eljárása rendkívül nagy feltűnést keltett politikai körökben.

A kínai zavargásokról érkezett jelentések szerint egyébként az idegenek helyzete változatlanul súlyos.

Anglia és Amerika között a kínai kérdésben a feszültség nő. Amerika szerint Kína szuverenitásának elismerése nélkül lehetetlen a nacionalista mozgalmat leszerelni. Bár Amerika is belátja, hogy a külföldiek a kínai törvények és szokások között sohasem tudnának eligazodni, azért azt tervezik, hogy egyetértésben a kínai kormánnyal új törvénykönyvet szerkesztesenek, amely mérvadó lesz az idegenekre. Addig is, amíg ez a törvény életbelépne, kínaiakból és külföldiekből álló vegyes bizottságok ítélnének.

Ezzel szembe Anglia változatlanul ragaszkodik eddigi eljárásához. Nem akarja megbolygatni a területen kívüliséget. Amerikai lapok élesen elítélik Anglia eljárását és kijelentik, hogy Amerika kormánya a keletázsiai kérdés nagy bordonjára való tekintettel el van határozva az exterritoriális kérdést minden eszközzel dűlőre vinni, még Anglia tiltakozása ellenére is. Nem ürítheti Amerika, hogy a kínai mozgalmából nyílt forradalom legyen, mert ez olyan veszedelmet rejt magában, amely mellett minden eltorpül. Hír szerint Amerika a területen kívüliség kérdésében Kínával már meg is egyezett.

Károlyi Mihály zár alá vett vagyontömegéből több milliárd értékű ingóságot szabadított fel zár alól a bíróság

(Budapest.) A Károlyi Mihály ellen foganatósított zárlat alkalmával tudvalevően lefoglalták mindazokat az ingóságokat is, amelyek az egyetem uccai Károlyi-palotában és a parádi kastélyban és a hozzá tartozó épületekben találhatók voltak a zár alá vétel idején.

A hitbizományi bíróság határozata folytán özvegy gróf Károlyi Mihályné keresetét indított a Károlyi György gróf által alapított I. számú hitbizomány gondnoksága ellen. A kereset szerint néhai Károlyi Gyula gróf, aki 1890-ben halt meg, végrendeletet hagyott hátra, mely szerint a hitbizományhoz nem tartozó mindazon bútorokat, képeket, műtárgyakat és felszereléseket, amelyek halálakor a budapesti egyetem uccai palotában, továbbá a parádi és sasvári kastélyokban megvoltak, neje részére hagyta. A hagyatéki bíróság a végrendelet intézkedéseinek megfelelően mindazokat az ingóságokat át is adta az özvegynék, de azok egyelőre továbbra is az egyetem uccai palotában, illetve Parádon maradtak s így történt, hogy a Károlyi Mihály ellen 1920-ban foganatósított zárlat alkalmával ezeket az ingóságokat is zár alá vették. Ezek az ingóságok az egyetem uccai palota 38 helyiségében voltak elhelyezve, így többek között a nagy étteremben, a vörös teremben, a virágzószobában, Mihály gróf tanulószobájában, Mihály gróf hálószobájában, gyermekszobájában, udvarmester szobájában, ebédlőben, továbbá Károlyi Györgyné lakószobájában, a szalonban, tükör szobájában, ruhátárban és más helyiségekben.

Ezek között az ingóságok között szerepel többek között huszonhét darab nagyértékű szőnyeg, a néhai

Károlyi Gyula gróf szobájában elhelyezett, egy, az olasz iskolához tartozó művésznek Krisztust ábrázoló nagy olajfestménye, Baditz Ottó ismert nagybecsű műve: Mária Krisztussal és Szent Jánossal, Markó Károly két olasz tájképe, Beniczur Gyula: Károlyi Gyula gróf életnagyságu portréja vadászruhában. Ezenkívül a rózsateremben XIV. Lajos-korabeli festményekkel díszített porcellánkészlet, virágtartók, a gróf Károlyi-család címerével bevéselt poharak, kínai vázák, japán porcellánok, végül fogatok, vadászfelszerelések és kertészeti tárgyak, amelyeket a leltár összesen 759 tétel alatt sorol fel.

A keresethez csatolt második leltár szerint a Parádon található és ugyanott zár alá vett azokat az ingóságokat kéri az özvegy a maga részére kiadatni, amelyeket 1891 május havában Babits Béla egri közjegyző, mint Károlyi Gyula hagyatékához tartozó ingóságokat vett leltárba.

Az érdekes pört a budapesti törvényszéken Marcell Béla táblabíró tárgyalta. A hitbizományi zárgondnokság képviselőjében Tótfy Béla zárgondnok, a tulajdonjog igazolásától függően nem ellenezte az ingók kiadását. A tanúkihallgatások után a felek egyezsége kötődött, amely szerint a zárgondnok a hitbizományi gondnokság jóváhagyásától feltételezetten beleegyezik, hogy a keresettel kiadatni kért ingók túlnyomó része az özvegy részére kiadassék.

A hitbizományi bíróság ezt az egyezséget jóváhagyta és az ingóságok tényleges birtokbaadását rendelte el. E bizottság határozata folytán a Károlyi Mihály ellen vezetett zárlat alkalmával lefoglalt vagyontömegből többmilliárd érték szabadul fel a zár alól.

A Gyilkos és a Brassói Lapok

Bukarestben kötött szerződésük a bíróság előtt. A liberális párttal folytatott tárgyalások és a milliók. Szakértői vélemény az erkölcsi nívóról. Sajtópör a kolozsvári törvényszék előtt

Régóta húzódo harc folyik a „Brassói Lapok” és a „Gyilkos” között, aminek következménye az a sajtópör, aminek főtárgyalását pénteken reggel kezdték meg a kolozsvári törvényszéken. A sajtópört a „Brassói Lapok” indította meg a „Gyilkos” című hetilap ellen, amely sorozatos cikkeiben támadta. Azzal vádolta a „Brassói Lapok”-at, hogy amikor a mai magyar kormánytól szubvenciószerű anyagi segítyt élvez, ugyanakkor a liberális kormánytól is szubvenciót kap, a lapot eladásra a kormánynak felkínálta, a belügyminisztérium sajtóosztályából különböző címeken pénzt vett fel, Magyarországról kedvezményes áron olcsó rotációs gépet kapott s a román kormánytól ugyanennek a gépnek a beszállítására vámmentességet.

A sajtópör olyan csunya háttérrel adta a dobálját fel, amelyekhez még hozzászólni sincs kedvünk. Ezeknek az adatoknak pikantériái a törvényszék elé kerültek s a bírói ítélet van hivatva megállapítani, hogy a leleplező cikksorozat vádjai igazak-e, vagy sem. A „Gyilkos” támadásainak adatait a „Brassói Lapok” egy volt szerkesztője adta. A támadások során Bukarestben szerződést kötöttek negyvenezer lejről és a cikksorozat beszüntetéséről. Ez a szerződés és a volt szerkesztő tanuvallomása foglalta le a tárgyaló bíróságot, majdnem az egész első nap folyamán.

Szerződés Bukarestben

A törvényszéki tárgyalóteremben nagyszámu és érdeklődő közönség gyűlt össze. Bohatier elnök nyitotta meg a tárgyalást, Dunca és Pastia a bírák, Nistor ügyész képviseli a vádat. A magánvád képviselőjét három is látják el, a képviselőt vezetője German Traian dr. A védő Ghilesan Livius dr. A vádirat ismertetése után Győri Illés István vádlottat hallgatják ki, aki vállalja a cikksorozatért a felelősséget, nem érzi magát bűnösnek, közérdekből tartotta szükségesnek a leleplezést. Ügyész bejelenti, hogy hivatalból vállalja a vád képviselőjét, a védő előterjesztésére a bizonyítási eljárást elrendeli a törvényszék.

A tanúk közül először Damian Vasilie-t hallgatják ki. Elmondja, hogy a Brassói Lapok eladására lépéseket tett többfelé. Tett olyan lépéseket is, amelyekre nem volt külön meghatalmazása sem Grünfeldtől, sem Kahanától, sem Szele Bélától.

A törvényszék asztalára került az a szerződés, amit Bukarestben a Gyilkossal kötöttek. A szerződést egyfelől Damian Vasilie írta alá a Brassói Lapok érdekében, másfelől Győri Illés István.

A szerződésben Győri Illés István kötelezettséget vállalt arra, hogy a Gyilkos című lap egy hónapon át nem folytatja a támadásokat és nem foglalkozik a Brassói Lapokkal, amíg a liberális párttal a Brassói Lapok eladásának tárgyalásai folynak.

Damian Vasilie kötelezte magát, hogy ezért a hallgatásért negyvenezer lejt fizet ki a Gyilkosnak.

Damian Vasilie tagadja, hogy ennek a megállapodásnak a megkötésére külön megbízást kért volna vagy kapott volna a „Brassói Lapok”-tól. Ő el akarta adni a lapot és az eladás sikere érdekében a saját belátásából kötötte a szerződést.

A bíróság ezt az írást felolvastatta és az akták közé csatolta. Győri Illés István azt adta elő, hogy Grünfeldék megbízásából kötötték vele ezt a megállapodást, amit ő csak azért írt alá, hogy lapjában mint kész dokumentumot leközlölje s ezt meg is tette.

Damian Vasilie ismételtelen kijelenti, hogy a saját fejtől kötötte ezt a megállapodást és vállalta a negyvenezer lejes kötelezettséget.

E szerződés felolvasása élénk érdeklődést váltott ki. Ezt megelőzőleg Adler Andor bankigazgatót, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank volt igazgatóját hallgatták ki, aki nem tud arról, hogy Budapestről pénztátulások történtek volna a Brassói Lapok részére.

A kilépett szerkesztő

Kiss Endre a „Brassói Lapok” volt szerkesztője, aki a „Gyilkos”-hoz ment át egy-két évvel ezelőtt, hosszasan adja elő vallomását, amelynek lényege az, hogy Budapestről a Duna-posta nem olyan táviratokat küldött a Brassóinak, mint bármelyik más erdélyi lapnak, hanem propagandisztikus, kurzustendenciájú tudósításokat. A bukaresti szerződés megkötését közvetítette, bár akkor már nem volt a lapnál. A kurzus magyarországi kilengéseiről nem írhatt, csak a Landau-gyilkosság ügyében tett szót Grünfeldné, akinek Landau valahonnan rokona volt, hogy azt ne szürkén tárgyalják a lapban. Aki a laphoz fordult panasszal, valami sérelem, vagy ügyes-bajos dologban, azt a

Szele Béla ügyvédi irodájába vitték be a szomszédba.

— Szóval tutit-frutt módra megy a dolog — jegyzé meg az elnök.

Tann elmondja, hogy a Grünfeld-Kahána irányítása mellett a lap felelős szerkesztője nem ír és nem szerkeszt, a helyiség takarításáról gondoskodik, maga is takarít, kéziratpapírost vág, tűgyújtót készít. Ő hallotta, hogy a belügyi sajtóosztályból a lap bukaresti munkatársa pénzt kap. Azt is hallotta, hogy Vaitoiannu egy papírost kérő küldöttséget azzal utasított el:

— Nem adok semmit többet magyar lapnak, elég volt a Brassói Lapok másfél milliója, azzal is becsapott.

Damian és Kiss tanukat a bíróság megeskettette.

Az erkölcsi nívó

Szünet után Gociman román újságíró, mint szakértő terjeszti elő véleményét. Annak a véleményének ad kifejezést, hogy a Brassói Lapok az irredenta érületnek a magyarság körében való terjesztését pusztán csak üzleti célok szolgálatában teszi s a magyar kormány részéről nyert szubvenció nélkül nem tudna egzisztálni. A Brassói Lapoknak a Gyilkos ellen felhozott vádjaira azt mondja, hogy a Gyilkos és a Brassói Lapok erkölcsi nívója között nem lát különbséget. A szakértő kijelentésére a Brassói Lapok jogi képviselője éles hangon személyes vitát kezd, melynek az elnök vet véget.

A bíróság elhatározza, hogy a szakértő nyilatkozatát tanuvallomásnak elfogadja.

A következő tanu Weisz Jenő, a Brassói Lapok bukaresti tudósítója. A tanu kihallgatása viharos nevetés közben folyt le. A tanunak arra a kijelentésére, hogy a Weisz, Wesselényi, Vázsonyi neveket egyaránt használja, az elnök azzal a kérdéssel fordul hozzá:

— És nincsen valamí elintézni valója a szigurnacával?

Ezek után kiderült, hogy sem a vád, sem a védelem nem kívánja a vallomását és ki sem hallgatják.

Kovácsnay Gábor dr. volt sepsiszentgyörgyi helyettes polgármester tanuvallomása következik ezután. A tanu elmondja, hogy 1922-ben fenttárt Vaitoiannu belügyminiszternél, akinél éppen az akkor Brassóban megjelent „Hirlap” megbízottai jártak el kedvezményes papír kiutalása ügyében. A miniszter szobájából kilépő Antal István, Lengyel Béla és Ciapa Viktor sajtófőnök közölték az előszobában várakozó tanuval, hogy a miniszter a „Hirlap” kérését felingerülten fogadta és azzal a kijelentéssel utasította vissza, hogy a magyar napilapok támogatást ne várjanak tőle, mivel a „Brassói Lapok” megkárosította a kormánnyt; a pénzt elfogadta, de vállalt kötelezettségének nem tett eleget. Ciapa sajtófőnök ezenkívül azt is közölte a tanuval, hogy a „Brassói Lapok” hét millió lej fejében felajánlotta magát a kormánynak. A tanu és Veres Gábor előtt Ciapa azt a kijelentést tette egy más alkalommal, hogy a Brassói Lapok állandó szubvenciót huz a kormánytól és Weisz Jenő, a Brassói Lapok bukaresti tudósítója a belügyminiszterteremtől fizetést kap.

A feltett kérdésekre elmondja, hogy tetteleg inzultálta Szele Bélát, amiért nem kért elégtételt. A Magyar Párt bizottsága a tettelegességért megbélyegző határozatot hozott, amiért Ugron István elnök lovagias uton elégtételt adott, így az idős Ugron István párbajozott vele Szele Béla helyett.

A vád képviselője ama kérdést intézi a tanuhoz, hogy Ciapa sajtófőnököt a belügyminisztériumból formálisan kidobták? A tanu általános derűtség közben jelenti ki, hogy erről tudomása nincsen, annyit azonban tud, hogy ugyanaz a Ciapa Victor jelenleg a kultuszminisztériumban vezérigazgatói minőségben működik.

A tanu megeskettése után a bíróság a tárgyalást szombat reggeli nyolc órára elhalasztja.

Radicsék résztvesznek a Pasics kormányban

(Belyrad.) Tegnap kezdődtek meg a hivatalos tárgyalások a kormánypárt és a radikális párt között, Radicséknak a kormányban való részvételére vonatkozólag. A két párt delegátusai megegyeztek. A definitív megegyezés most már csupán Radics Istvánnak, a horvát párt vezérének ügye késlelteti, aki tudvalevőleg azzal van gyanúsítva, hogy összeesküvést szőtt az állam ellen.

Valószínűnek látszik, hogy ezt a kérdést is hamarosan tisztázni fogják, miután a tárgyalások megkezdésének idejében a Radics István ügyében megindított vizsgálat a gyanúsítottat nézve kedvező fordulatot vett.

Kereskedő- és iparossztrájk készül Magyarországon

(Budapest.) A pénzügyi hatóságok a forgalmi adó ellenőrzése céljából a kereskedőket raktárkönyv, árubevallási könyv és más célú könyvek vezetésére akarják kényszeríteni. Eppen ezért valamint más forgalmi adó körüli visszásságok megtárgyalása céljából szombaton este a Demokrata Párt-körben Vámsznyi Vilmos elnöklésével ülést tartottak az érdekeltek egyesületek. Az értekezleten Vértess Emil a fővárosi kereskedők egyesületének elnöke, Bodroghy József az OMKE főtitkára, Fábrián Béla, Bródy Ernő és Pakots József képviselők szólaltak fel, majd azt a határozatot hozták, hogy nagygyűlést hívnak össze a for-

galmi adó terén mutatkozó visszásságok ellen!

Ebben az ügyben Fábrián Béla, felkereste Bud János pénzügyminisztert, akinek kifejtette, hogy azokat a kereskedőket is bevallási iv kiállítására, raktárkönyv és árubevallási könyv bevezetésére akarják kényszeríteni, akinek egyetlen alkalmazottjuk sincs és akik átalányösszegben fizetik a forgalmi adót.

A kereskedők kedden országos nagygyűlést tartanak a Vigadóban. A nagygyűlés ideje alatt demonstráció céljából nemcsak Budapesten, hanem az egész ország területén élő kereskedők bezárják üzleteiket és az iparosok műhelyeiket.

Részletek a kaliforniai földrengés borzalmaiból

Három város romokban hever. Az áldozatok száma meghaladja az ezeret. A kár felbecsülhetetlen

(Newyork.) Röviden megemlékezett az „Újság” arról a hatalmas földrengésről, amely a kaliforniai Santa-Barbara városát teljesen romba döntötte. A katasztrófáról érkező amerikai jelentések az alábbi megrázó részletekről számolnak be.

Amikor június 30-án a mentőmunkálatok megkezdődtek, egy második földrengés ráta meg az egész vidéket, amely észak-délelet irányu volt. Az első rendkívül heves lökés harminc másodpercig tartott és közvetlenül utána nagy területet elöntött a tenger.

Az 1906-iki sanfranciskói földrengés óta nem emlékeznek hasonló méretű katasztrófára.

Kalifornia Rivierája, — ahogyan Amerikában ezt a virágzó partot nevezték és amelyen mindig a milliósok egész serege üdült — teljesen romokban hever.

Az első lökések június 29-én reggel hét órakor történtek, amikor Santa-Barbara lakóit mély dörgés ébresztette fel álmukból. Először viharra gondoltak, a dörgés azonban folyton erősödött és egyidejűleg a házak alapjaikban meginogtak. Ugyanabban a pillanatban több lökés következett egymásután és a város középpontjában látható volt, ahogyan a dombon fekvő fogház hátsó fala leomlott és az összeomló épületből kitóduló emberek a szabadban kerestek menekülést. Az elmékedésre nem volt sok idő, mert a rengések már a város középpontját is elérték. Az alacsony, többnyire fából készült házak mintegy láthatatlan kéztől ledöntve omlottak össze. Megremegtek azonban az acél konstrukciója nagyobb épületek is és mindenünnen hallatszott a beomló házak zaja. A tüzoltóság őrhelyeiről és a rendőrség őrházaiból szüntelenül zúgott a szirénák hangja. A presbiterianus templom tornyában megszólaltak a harangok. A leomló kövek törmelékei közt utat kereső lakosok kétségbeesetten bolyongtak az utcákon. Hirtelen megszűnt a harangozás, mert —

a templomtorony, mint egy szalmaszál úgy tört ketté

derékban, maga alá temetve a harangozókat. A leomló torony a templom hajójába zuhant és elzárta a mellette levő papilak bejáratát.

A főutcán hirtelen felszakadt a kövezet és az utca egész hosszában hatalmas mélység nyílt meg. Mindjárt erre összeomlottak az utcában levő összes épületek, köztük a kórház, a Nemzeti Bank épülete, a postahivatal, több szálloda és egy árva-ház is. A zavart még csak növelte az, hogy a vízművek is megrongálódtak és hatalmas hullámok árasztották el a várost. Az Arlington Hotelben több kazán felrobbant, a szálloda kigyult s a tüzvész ártérjett a petróleumtröszt raktáira is s így a tüzvész is pusztulással fenyegette a várost.

A polgármester, aki a városon kívül lakott egy villában, a következőket beszélte el a katasztrófáról:

— A villám a tengerpart közelében fekszik. Én még ágyban voltam, amikor meglepődéssel vettem észre az ablakon át, hogy noha előbb nem volt vihar, óriási hullámok tódulnak a part felé. Rémülten ugrottam az ablakhoz, de már megmozdult alattam a föld. Mintha csak egy ingó hajón lettem volna. Kirohantam a házból s alig értem az utcára, láttam, hogy az elektromos erőleplek felrobbant. A talaj valósággal hullámzott alattam. A rendőrségnek, akit az első jelentésre kiküldöttem, hogy a fogházból elmenekült rabokat fogdossa össze, csakhamar fel kellett hagyjon ezzel a szándékával. Azok a rendőrök, akik tovább üldözték a megszökötteket, velük együtt egy keskeny utcába jutottak, ahol azután az égő és összeomló házak között valamennyien halálukat lelték.

A halottak és sebesültek számát meg sem lehet állapítani,

mivel a lakosok és a fürdővendégek vad meneküléssel szóródtak szét. A Kalifornia szállodából háromszáz vendég tűnt el. A szomszédos városokból azonnal segélyvonatot küldöttek. Így megállapították, hogy a szomszédos Goletta városka és a Monte-Cito, valamint a Naples nevű telepítvények szintén elpusztultak. A mentőexpedíciók nem sikerült Santa-Barbaraig eljutnia. Az egyik vonatot Los-Angeles közelében újabb lökések érték s a földomlás bezárta egy alagutba, a pálya a legtöbb helyen teljesen összerongálódott. Kerülőúton megpróbálták új segélyvonatokat küldését. Azonban ezeknek is a várostól harminc mértföldnyire a nyílt pályán meg kellett állniuk, mert a pálya összerongálódott és a vasuti hidak is olyan állapotban voltak, hogy veszedelem nélkül nem lehetett volna a vonatot rajtuk átvezetni. A Vörös Kereszt repülőgépeken küldött mentőorvosokat és kötözőszereket.

Hollywoodban, a filmvárosban is érezték a földrengést. Több műteremben összeomlottak a könnyen ácsolt felvételi állványok. Mivel további lökésektől féltek, a legtöbb filmstar sietve menekült el a városból, annál is inkább, mivel olyan hírek érkeztek, melyek később valónak bizonyultak, hogy Santa-Barbara teljesen víz alatt van.

A város építési hivatalának igazgatója a kárt harminc millió dollárra becsüli. Hogy ingóságokban mennyi a kár, azt nem lehet megállapítani. A városban és környékén kihirdették az ostromállapotot.

Későbbi jelentések szerint a halottak és a súlyos sebesültek száma meghaladja az ezeret.

A földrengés középpontja a sziklás hegységben van. A legészakibb a rengésektől érintett pont Porte-Ville. Valószínűleg ezzel a földrengéssel van kapcsolatban az a hatalmas tenger rengés, amely a Filippini-szigeteken pusztított és különösen Bulocan és Neuvaboya tartományokban okozott rendkívül nagy károkat.

Féluton megállott a bőripari megegyezés

Tegnap számunkban röviden jelentettük, hogy a kolozsvári Renner bőrgyár sztrájkoló munkásainak megbízottai a gyárban dolgozó vasmunkások kezdeményezésére csütörtök délután a vállalat igazgatóságával fölvetették a tárgyalásokat. Ezeknek a tárgyalásoknak az alapját a gyár még dolgozó alkalmazottai részéről ányújtott memorandum képezte, amely felhívja az igazgatóság figyelmét arra, hogy a gyár összmunkássága feszült figyelemmel kíséri munkástársai mozgalmát és a sztrájkban álló cipőgyári munkásokkal szemben szolidaritásnak érzi magát. A memorandum kívánatosnak tartja, hogy a gyár igazgatósága a sztrájkolókkal való megegyezés lehetőségeit annál inkább keresse meg, mivel ellenkező esetben a munka folytonosságát a gyár többi dolgozó osztályainak munkásai garantálni nem tudják. Az összmunkásság a jelenlegi bizonytalan helyzet megnyugtató megoldását csak egy oly kollektív szerződés alapján tudja elképzelhetőnek, amely a gyár munkásainak helyzetét világosan szabályozza.

A csütörtök délután öt órakor megkezdett tárgyalások a késő esti órákban nyertek befejezést. A munkásmegbízottak a legmesszebbmenő engedékenységgel próbálták elhárítani a megegyezés útjából az akadályokat, s ezt az engedékeny magatartást bizonyos fokig hasonlóval viszonozta az igazgatóság is. A tízsázalékos béremelésről lemondottak a munkások, ezzel szemben az akikondrendszer sérelmes pontjainak revízióját kérték, amelyhez az igazgatóság is hozzájárult. A fizetési szabadságidő kérdésében is megegyeztek a felek, sőt az igazgatóság hajlandónak mutatkozott az aktuálisra vált szabadságidő kifizetésére is és hozzájárult ahhoz, hogy huszvéthétőt és pünkösdhétfőt is megfizeti. Abban a kérdésben, hogy a gyár vezetősége garantálja munkásainak napi nyolc órán át munkával való ellátását, oly megegyezés jött létre, mely szerint a vállalat negyvennyolc órával megelőzőleg tartozik közölni minden egyes alkalommal, hogy tudja-e nyolc órán át foglalkoztatni a munkásokat, vagy nem. Az így megállapított munkaidőn belül eltöltött várakozási időt megtéríti az alkalmazottaknak. A kollektív szerződés tartama kérdésében az ellentétek nem simulnak el, amennyiben a vállalat félévra, a munkások ezzel szemben egy évi időre kívánnák lefektetni a kollektív szerződést. De ebben a pontban is kilátás van a megegyezésre. A tárgyalások eredményes befejezését az hiúsítaná meg, hogy a gyár vezetősége csak kétszáz munkást hajlandó visszafogadni, s arra nézve, hogy a többi munkásokat mikor hívja be, nem állapít meg záros határidőt. Az igazgatóság ezzel az állásfoglalásával ellentétbe került önmagával, mivel a munkaügyi felügyelőség előtt lefolytatott tárgyalások alkalmával jegyzőkönyvbe fektette le azt az ígéretét, hogy megegyezés esetén egy héten belül az összes sztrájkoló munkásokat alkalmaztatja. A gyár vezetősége ezzel a határozatával annak a száz vegyes foglalkozású új munkásnak az érdekeit helyezte előtérbe, akiket a sztrájkoló pótlására kísért meg felhasználni. Ez a megoldatlannak maradt nézetelés újból felborította a megegyezést.

A bőrgyár vasmunkásai, akik teljes szolidaritást vállaltak a cipőosztály alkalmazottaival, további magatartásukról szombaton értesítik az igazgatóságot.

A kolozsvári famunkások kollektív szerződésére vonatkozó tárgyalásokat formai okokból hétfőre halasztotta a munkaügyi felügyelő. A nagyváradi asztalosmunkások sztrájkja befejezés előtt áll, mivel a Rimánóczy-gyár igazgatósága nem kapta meg a lapari kismesterek részéről a várt támogatást. A tárgyalások folyamatban vannak. A nagyszebeni asztalosmunkások bértárgyalása most van folyamatban a munkaügyi felügyelőségen. A kilátásban levő megegyezést eddig a munkaidő meghosszabbításának kérdése késleltette.

A resicai munkások kollektív szerződése ügyében ismét felvetették a tárgyalások fonálát. A munkások memorandumára a munkaügyi miniszter beható eszmecserét folytatott a Resica-művek vezérigazgatójával, melynek folyamán Orghidan vezérigazgató ígéretet tett arra, hogy azokat a pontokat, amelyekben nem sikerül a munkásokkal megegyezésre jutni, az újabb tárgyalások folyamán revízió alá veszik.

MÁR CSAK 28 NAP

Sorsjegyek kaphatók minden helybeli pénztárnál, valamennyi fodrászteremben és üzletben, a Közhasznú Takarékpénztárban (Calea Victoriei 3.), ahol postai rendelések is eszközöltenek. Vidéken: Nagyvárad, Máramarossziget, Nagybánya, Nagykároly, Szatmár, Tasnád, Zilah, Szilágysomlyó, Zsibó, Dés, Beszterce, Szamosujvár, Marosvásárhely, Csikszereda, Kézdivásárhely, Barót, Ditró, Sepsiszentgyörgy, Szászrégen, Kovászna, Brassó.

választ el attól a reménytől, hogy Kolozsvárt 100 lejért csaknem kettőmilliót érő kis uradalom tulajdonosává lehessünk.

Erdély remegő virágos kertje

Ami a homloktól a szivig vivő uton megmarad. A Marianum szóbeli érettségijén

(Kolozsvár.) A Baritiu-liceum első emeletén jobbra van a vizsgaterem. „Amfiteatrul” mondja az ajtón lógó táblácska. Mögötte komoly és jóindulatu tanügyi férfiak mérik jövődönk fiatal erőinek, ifju harcosainak eddigi munkásságát egy kinosan rossz és lehetetlenül lelkiismeretlen, erőszakolt rendszer otromba keretein belül. Ami az ajtón innen van még: az a virágos fiatatság és drága ifjuság, az élet ígérete minden becsületes munkáju törekvéseivel együtt. Itt is, ott is ajtók vannak, amik nyílnak és csukódnak: s közöttük a folyosón összeverődve egy kis csoport kékszőknyás, matrőzbluzos tizen-nyolcéves lány hajl össze a közös bizonytalanságban: vajjon annyi áttanult éjszaka és annyi erőlelkű elszántság elég lesz annak a kishőznek annyiszor vágyott és olyan nagyon azért átlépéséhez?

Az ajtó félóránként nyílik és csukódik. Kipirult arcú lány ragyog ki, valami harminc perc alatt szerzett fölénys nyugalommal, nem, többel — boldogsággal a többiekre:

— Atmentem!

Ezután, — legalább a következőig, — véghossza nincs a kérdéseknek s a feleleteknek.

Kérdőjelek és kérdőjelek

Hosszu, zöld asztal mellett ül a vizsgáztató bizottság, az ajtóval szemben. Spacu elnökösszerű energikus feje a közepén, körülötte a vizsgabizottság tagjai: Fortinescu, Nicoara, Ciura, Candrea, Gheorghiu, Lăpuș és Nicolescu tanárok. Spacu átveszi az érettségiző növendék „Ellenőrző könyvecské”-jét, majd átad számára egy képet: írja alá, csakugyan ő azonos a képpel, amelyik az érettségire jelentkezett növendéket ábrázolja? Így kívánja Anghelescu. A növendék tanárai pedig ott ülnek valahol a hallgatóság sorában, hátul s csak egy-egy biztató, bátorító pillantást küldhetnek arra a bizonyos első pad felé, ahol most harminc perc alatt egyfolytában fog eldúlni annyi áttanult éjszaka munkájának és annyi új izgalom nyugtalanságának kérdése: érdemes volt?

Nyelveken, kérdéseken keresztül

Román irodalom, történelem, alkotmánytan, földrajz, francia, fizika, kémia, növénytan: mindegyik legalább két kérdést jelent, melyre meg kell felelni: az utóbbi háromra lehet magyarul is.

— Cine a fost Neculcea, Domnișoara? — hangzik a kérdés az első professzor helyéről. A felelet sem késik soká. Lassan, vigyázatosan, majd egyre nekigyorsulóbban jönnek a felelet szokatlan ejtésű szavai. A professzor figyelmesen hallgat, bólint, bine, bine. A jég meg van törve s a lányos izgalom, melyet a szokatlan félelme még jobban elmélyít, lassan-lassan biztossággá izmosodik.

— Mai departe — mondja az elnök s új tanár szólal meg új kérdéssel. A fehér leánykék megrebben ott az első padban: a vékony ujjak fájdalmas lassúsággal remegéssel simítják végig a halvány homlokat: hál' Istennek, egy elmúlt.

— Ditez moi, Mademoiselle...

Fortinescu tanár ur végtelenül szimpatikus ember. Lágy hangja valósággal megnyugtat s a szemeiből kisugárzó jóakarát valósággal beburkolja a küzködő leánykát. Francia szavak váltják föl a románt: Rousseau, Voltaire, Montesquieu... vie litteraire francaise... Tre bien, oui, merci Mademoiselle...

— Departe!

Stefan cel Mare. Aztán a tektonikus földrengések. Mik a megyei Beszarabiának? A falusi előjáróság? Mikor érvényes a váltó? Mi a mészko?

A barna leányfej ide-oda hajladozik a padban. Egyszer-kétszer hátra is néz, a hallgatóság felé: egy kedves nővér biztató mosolya, intése repül hozzá azonnal; úgy megy át az ezerféle kérdések zuhatagján, hogy mire észrevenné gyötrően változatos egymásutánságukat, már túl is van rajtuk. A naturáliák már magyarul mennek: a tudás győz végül is, úgy is.

— Destul, Domnișoara, merci — mondja Spacu. Az ajtó nyílik, kandikáló leányfejek rebbennek széjjel, egyikük sápadtan bejő és újra kezdődik az egész.

Hallgatom a szavakat, amik itt repdesnek a levegőben. Mennyi minden is zsufolódik ebbe

a kis teremben össze ezekből: és mennyi mindennek kellett összezsufolódnia ezekben a karcsu-hajlásu, elszánt fejcskékben, csak azért, mert így kívánja a rendelet. Negyedikes anyagok régfelejtett titkai idéződnek fel újra és itt is, ott is valami megakad:

— Mikor foglalkoztak vele?

— Mi nem foglalkoztunk... ötödikben, nem, negyedikben tanultuk.

A kémia, fizika és a természetrajzot három hét megfeszített, napi tíz órájú erőfeszítésével, folytonos tanulás, folytonos készülés közben vették át. A vékony kis ujjak megindulnak újra, a homlok meghajlik, Istenem, ne hagyj el: a bizottság összenéz, pillanatnyi csend, ami jóakaratu új kérdéssé enyhül; aztán: bine, bine Domnișoara, destul, mergem mai de parte!

Emberek vagyunk, akik megérezzük ezeknek a gyöngye ujjacsák remegésének önmagánfelüli, nagy és elszánt erőfeszítését. Valami belül is megéri lassan-lassan ezekben a lányokban: valami megkeményszik belül törhetetlen és kétségbeesetten elszánt akarattá: föltétlenül megbirkózni az előbukkanó nehézségekkel. Az irodalom-tanár éppen arra mutat rá, hogy minden telefon, minden rádió nélkül forrósult fel Petőfiben és Muresianuban a „most, vagy soha” gondolata; magyarul idézi, villamosáram szalad át a padok fölötti napsugárban. Több ez mint a megértés reménye: jóakarát és megértés. Így is történik:

— Irjon fel egy képletet — mondja románul Spacu, aki kémia-szakos létére jobban érzi ennek a baccalaureatusnak nehézségeit, mint szaktanár.

— Minek a...?

— Akármilyent. Amivel foglalkoztak...

Csakugyan, az ablakon át besüt a nap. A kékszőknya és a fehér bluz kimegy a táblához: egy óriási szivacs szalad át a fekete táblán: Cs H₂ O₂... vajjon annyira meleg-e most a szíve, mint az enyém?

A halogének magyarul elemeztetnek. Valami felmerül: a növendék káprázó szemekkel hallgat, majd megszólal:

— Florul este...

Románra fordult át önkéntelenül a nyelve. A bizottság összenéz és a szaktanár megszólal:

— Mondja csak magyarul kisasszony...

— Igenis: ... szilárd test, kristályos állapotban...

... Valami megéri belül ezekben a pillanatokban: százszor, ezerszer jobban, mintha még kilencvenkilenc Anghelescu rendeletileg ellenezné is. A megértés jóindulata fűzi össze itt a lelkeket ezekben a pillanatokban s ezek a pillanatok igazolják a végtelen éjszakák erőfeszítéseit. Erdély ifjúságának kertjében az élet értékeire és szépségeire nyíltak ki ezek a virágok: soha, senkinek és semmi körülmények között nem szabad ezt elfelejtenie. A megszakíthatatlan élet eljövendő lehetőségei ök, mai értékek, erdélyi értékek, kertjeink viharálló virágai: napot, szabad levegőt, éltető meleget adjatok, ne rendeleketek: pompázón mindnyájunk öröme hozza meg majd áldásos gyümölcsét ennyi szivósság, ennyi kitartás, ennyi akarat.

Jakab Géza.

Bíróság elé állítják a volt görög kormányt

(Bukarest.) Görögországi jelentések szerint a parlament bizalmi szavazata által pozíciójában megerősített Pangalos-kormány 'az előző Mihailopulos-kormány tagjait bíróság elé fogja állítani, inkorrektsséggel és korrupcióval vádolva meg a kormány tagjait.

Pangalos tábornok egyébként szigorú szankciókat fogantatott az ország érdekei ellen folytatott akciókban részes tisztek ellen is. Őt tábornokot és a vezérkar számos tagját egy újabb kormányintézkedés rendelkezési állományba helyezi.

Athénből jelentik: A nagyhatalmak követi és Jugoszlávia ügyvivője hivatalos látogatást tettek Pangalos kormányelnöknel. Ezzel az aktuál elismerték Görögország kormányát. A nagyhatalmak lépése érezhetően megszilárdította a kormány helyzetét.

Ellentétek a „csizmás” és „nadrágos” kiskaszdák között

(Budapest.) Megírta tegnap az „Ujság”, hogy a kiskaszdák egy tekintélyes csoportja kívánná készült az egyes pártból. Már kiderült, hogy a kiskaszda-képviselőknél nem annyira a tárgyi követelések, a Nagygyűlésről örökségül hagyott tizenhat pont be nem tartása fáj, hanem elsősorban személyi összetételekről és kielégítetlen személyi ambíciókról van szó. Szijj Bálint volt az elégedetlenkedő kiskaszdák szószólója, mire Mayer János földművelésügyi miniszter egy vendéglőből szobájában találkozott kiskaszda-elszólóval, hogy kívánságait teljesítésre ügyében a kormány megbízásából tanácskozzék velük. Tizenkét kiskaszda jelent meg a vendéglőben, akik sora elmondották panaszait, illetve követeléseiket.

Szijj Bálint, a csoport vezetője, azt kívánta, hogy a földművelésügyi tárca betöltése „politikai váltógazdaság” alapon történjék a jövőben. Amikor Mayer János megkérdezte, hogy előre megállapított sorrendben nevezzék ki a kormány párt kiskaszda-tagjait — földművelésügyi miniszterrel. Szijj Bálint rögtön praktikus megoldási tervet is mutatott, azt kívánva, szabják meg előre pontosan, mennyi ideig maradjon meg Mayer János a miniszteri székben, aztán a megszabott határidő letelte után adja át Mayer a helyét — Szijj Bálintnak, és azután haladjon tovább a „váltógazdaság”.

Ezután azt hangsúlyozták a többi képviselők, hogy csizmás kiskaszdát kívánnak a miniszteri székbe, mert az utolsó hónapokban nagy eltávolodás történt az ugynevezett „nadrágos” és „csizmás” kiskaszdák között. Az utolsó hónapokban történt kiskaszda-mozgólásoknak eddig mindig az volt az eredménye, hogy a kiskaszda-csoport tanultabb, műveltebb tagjai, az ugynevezett nadrágosok jutottak államtitkári kinevezéshez, vagy más előnyökhöz, ellenben a csoport verbális kiskaszdái nem gyümölcsözthették a megindított politikai akciókat.

Mayer János nyomban felvilágosította képviselő társait, hogy elképzeléstik nemcsak keresztülvihetetlen, hanem kómius is, és így nem teheti meg, hogy a tervet felvesse a miniszterelnök előtt, mert ezáltal nevésséssé tenné őket.

Szijj Bálinték, miután látták, hogy kielégítetlen személyi ambíciók honoralására nem gondolhatnak, ismét régi kívánságokat hoztak föl: kérték, hogy két államtitkári állásra, a belügyre és a népjólétre csizmás kiskaszdát nevezzék ki.

Mayer János megígérte, hogy igyekszik biztosítani ezeknek, valamint más személyes természetű kívánságoknak a teljesítését keresztülvinni a miniszterelnökkel és igéreteinek meg is volt az eredménye, mert sikerült teszerelni a nyugtalankodó kiskaszda-csoportot.

Az időjárás hamarosan kedvezőre fordul

(Budapest.) A napok óta tartó zord és őszi hangulatokra emlékeztető időjárás a vidéki gazdákon kívül érthető aggodalmakkal tölti el a városi lakosságot is. A nyári üzemre berendezett nyaralók, fürdőhelyek, vendéglők és kert-helyiségek elkeseredetten figyelik a nap-nap után egyre jobban felhősödő eget. Mindenki pesszimista és egyre többen vannak, akik már most lemondanak az idei nyár örömeinek élvezetéről. Arról beszélnek, hogy valami természeti elváltozás következtében véglegesnek is tekinthető ez az időjárás. A Magyar Meteorológiai Intézet igazgatósága azonban nem erősíti ezt meg. Kiadott nyilatkozatában megállapítja, hogy ez a szomoru idő nem tekinthető korántsem véglegesnek. Keleten egy nagyobb depresszió, Északnyugaton pedig egy nagyobb, felzababuló légáramlat indult el: ezek találkozásából keletkezett egy hideg északi légáramlat, mely aztán valósággal elborította az európai szárazföldet.

Az erős lecsapódásoknak, hűvös és élénk szeleknek ez az egyedüli helyes magyarázata. Minden remény megvan arra nézve, hogy ismét meleg, nyári napok váltják föl a rossz időt.

A Magyar Királyi Földtani Intézetben, ahol a geológiai kutatásokkal kapcsolatban az időjárásról is foglalkoznak, az időjárás furcsaságáról ugyancsak nem tudtak mást mondani. Az intézet nem észlelt semmiféle geológiai, illetve természeti elváltozást, mely esetleges baljóslatu magyarázatokra adhatna alkalmat.

UJSÁG

Az „Ujság“ vasárnap 20 oldal

Már a múlt hét vasárnapján, minden előzetes bejelentés nélkül husz oldalon léptünk a közönség elé. A 16 oldalon felül, aminő terjedelemben a többi magyar lapok vasárnapi számai is megjelennek, adtuk ráadásul négy oldalos rendes képes mellékletünket.

Ami a múlt héten még csak kísérlet volt, örömmel jelentjük, hogy ezentul rendszerre vált. Az Ujság vasárnapi számai e hónap első vasárnapjától kezdődőleg rendszeresen 20 oldalon fognak megjelenni ugyanolyan áron, mint a 16 oldalas többi lapok. Ez annyit jelent, hogy képes mellékletünket, az általános kedvelt „Vasárnapi Ujság“-ot, annak ellenére, hogy ez költségeinket jelentősen szaporítja, teljesen díjtalanul adjuk előfizetőinknek és olvasóinknak.

Holnapi képes mellékletünkön sorra felvonnak a görög forradalom, a kínai felkelés, az amerikai unitárius centennárium, az aradi érettségizők és az aradi kerékpárversenyesek felvétel. Temesvár sportéletét is több képünk mutatja be a különös érdeklődésre tart számot arról a népszövetségi ülésről közölt felvétel, amelyen a telepések és a magyar iskolák ügyét is tárgyalták.

A nyolccoldos szövegmellékleten Kecskeméthy István, Kultsár András, Szentimrei Jenő és mások válogatott írásait találja az olvasó, egy humoros verses szindarab, megdölgöztató „furdólevél“, könyvismertetések, kozmetikai cikk és más szórakoztató és ismeretterjesztő közlemények mellett. Ismételjük, e gazdag, 20 oldalos szám ára változatlanul 5 lej.

A július 1-én kezdődött új évnegyed új előfizetési alkalmat nyit az Ujság olvasói és barátai számára. Előfizetési árak:

Egy hónapra	80 lej
Negyedévre	220 „
Félévre	410 „
Egészévre	800 „

Tanítók, papok és tanárok ötvenszázalékos árkedvezményben részesülnek.

— A királyi pár a francia köztársasági elnöknel. Doumergue francia köztársasági elnök tegnap dezsónét tartott a román uralkodópár tiszteletére. A dezsónén megjelentek a kormány tagjai, köztük Painlevé miniszterelnök, Briand külügyminiszter, továbbá Berthelot tábornok, Foch tábornagy, számos politikai előkelőség és Diamandi párisi román követ. A köztársaság elnöke pohárköszöntőjében a román nemzet uralkodóját éltette, aki úgy jó, mint rossz sorsban együtt érzett és együtt munkálkodott a francia nemzettel a demokrácia érdekében.

— A hosszufalusi ág. ev. alsótagozatu középiskola évzárója. Hosszufalusi tudósítónk jelenti: Szép és felemelő ünnepélllyel zárta be az iskolai évet a hosszufalusi ág. ev. alsótagozatu fiú és leányközépiskola. Nikodémusz Károly lelkész és dr. Papp Endre iskolaszéki elnök szárnyaló, meleg szavai után, melyekben Papp dr. az eddig tanusított odaadó ügyszereztetének megőrzésére kérte jövőre is az iskola vezetését, Sipos András igazgató számolt be az év történetéről. Rámutatott azokra a nehézségekre, melyekkel sikeresen küzdött meg az iskola majd megköszönte az iskolának juttatott adományokat. A tantestület megtette a megteszi a jövőben is kötelességét — ugymond — a csángó nép iránt: tegye meg a nép is, akkor az iskola élni és virágozni fog. A további programban Bálint Mihály kántor szép éneke és a tanulók szavallatai szerepeltek, majd az ünnepség az „Erős vár a mi istenünk“ zsoltár elénklésével nyert befejezést.

— Bányalég robbanás Aninán. Temesvári tudósítónk jelenti: Könnyen végzetessé válható bányalég-robbanás történt tegnap az aninai szénbánya egyik tárnájában. Amint az utólagos vizsgálat megállapította, valamelyik munkás vigyázatlanul kezelte Dawis-féle bányalámpását, amelytől a felgyülemllett metán felrobbant és bedöntötte a tárna falait. Longauer bányász agyonnyomta a lehulló törmelék, három társát kisebb sérülésekkel sikerült kimenteni a romok alul.

Magyar esperes bosszúból feljelentette egyik presbiterét államellenes magatartás miatt

Román urak vállaltak kezességet a letartóztatott gazdáért

— Az Ujság tudósítójától —

(Szamosújvár.) A szolnokdobokamegyei Kérő község eddig kénes gyógyfürdőjéről volt nevezetes. Az egyébként kis falunak nevezetessége szomorú incidenssel gyarapodott.

A kéri református hívek egy része hosszabb idő óta elégedetlen a püpjával, Nagy József esperessel. A lappangó elégedetlenség a napokban egyházi építkezésekkel kapcsolatosan kitört az esperes és hívei között. A hívek ezért panasszal fordultak Nagy Károly püspökhöz a lelkész és a gondnok ellen. A panasztevők között van Kántor András kéri gazda is, aki annakidején repatriált Magyarországra. Nemrégiben hazajött és a román állampolgárság megszerzéséért megtette a lépéseket.

Ezt a körülményt használta fel ellene Nagy József esperes. Válaszul az egyházi hatóságnál ellene emelt panaszra az esperes Kántor Andrást feljelentette a hatóságnál, hogy mint idegen állampolgár államellenes magatartást tanúsít.

A feljelentés következtében Kántor And-

rást elfogták, megindult ellene az eljárás. Kihallgatások, idézések, jegyzőkönyvek, amint ez már ilyen esetekben szokásos. Javában folyt már ellene az eljárás, mikor rendkívül érdekes fordulatot vett az ügy. A kéri görög katolikus lelkész, volt püspöki titkár közbevetette magát és a magyar pap által feljelentet kántorért a vármegyei prefektusnál interveniált. Majd egy táblabíróval és egy előkelő román tisztviselővel együtt írásbeli jótállást is vállaltak Kántor András mellett, akinek családja az egész vármegyében tiszteletnek és szeretetnek örvend.

Amíg a románág vezető férfiai a feljelentett ember érdekében fáradoztak, Nagy József esperes hivatalos iratban értesítette Kántort, hogy presbiteri tisztségét megsemmisítette, mert „idegen állampolgár presbiter nem lehet“.

Az esperes eljárása a szolnokdobokai magyarság körében kínos feltűnést keltett és fokozott érdeklődéssel várják az egyházi főhatóság vizsgálatát és ítéletét.

— Érettségi hírek. A dévai vizsgáztató központba összegyűlt, nagyjából román anyanyelvű és állami iskolákhoz tartozó iskolák növendékeinek is a várakozását nem elégitette ki az érettségi vizsga. A szülők panaszkodnak, hogy jóideig gyermekeikről nem kaphattak hírt. Körülbelül százan jelentkeztek s az írásbeli vizsgák gyengén sikerültek. A szóbeli vizsgák most folynak. A nagyváradi érettségi bizottságok előtt is megkezdődtek a szóbeli vizsgálatok. Péntek délelőtt a nagyváradi zsidó liceum növendékei kerülnek sorra, kiknél a vizsgaeredmény közepes sikerűnek mutatkozik. Az eredmény hivatalos megitélését később fogják kihirdetni.

— Genfi újságíró a román Akadémiában. Bukarestből jelentik: Jorga professzor indítványára a román Akadémia Chapuissat genfi újságíró, a „Journal de Genève“ szerkesztőjét, tiszteletbeli tagjává választotta. Chapuissat nemrégiben Bukarestben, azután pedig Kolozsváron tartott előadásokat.

— A repülőgépgyár ügyében nagy leleplezéseket várnak. Bukarestből jelentik: Az „Adeverul“ szerint az Armstrong-féle repülőgépgyár ügye nemsokára teljes meztelenségében a nyilvánosság elé kerül s olyan botrányok fognak felszínre kerülni, amelyekhez hasonlóak még nem foglalkoztatták a romániai sajtót. A légi hadsereg parancsnokságát nem hallgatták meg a törvényjavaslat elkészítésénél.

— A nagyváradi tábla megkapta a Reinitz-pör aktáit. Nagyváradi tudósítónk jelenti: A Reinitz-ügy terjedelmes aktáit tegnap tették át a nagyváradi táblához, ahol Domonkos László táblabírónak osztották ki, aki hozzá is fogott már az ügy tanulmányozásához. A tárgyalást előreláthatólag szeptemberre fogják kitűzni.

— A falu megtámadta a csendőroket. Bukarestből jelentik: Turnuszeverini jelentés szerint Jerghevíta községben a parasztok fellázadtak és megtámadták a helység csendőrségének parancsnokát. Formális harc fejlődött ki a feldühödött parasztok és a parancsnokuk segítségére siető csendőrök között amelynek folyamán egy földműves életét veszítette. A csendőröknek sikerült a rendet helyreállítani. Tizenkét parasztot letartóztattak.

— Léderer megőrült? Budapestről jelentik: Léderer bűnügyének tegnapi tárgyalása Radócsay Jenő rendőrkapitány kihallgatásával kezdődött, aki a nyomozás részleteiről számolt be. A tárgyalás bővelkedett izgalmas jelenetekben. Léderer kijelenti, hogy bizonyítani is képes azt az állítását, hogy Kodolkat három Prónay-tiszt ölte meg. A tárgyalás folyamán az a hír terjedt el, hogy Léderer megőrült, vallási téboly tört ki rajta. A hatóságok elrendelték elméleti állapotának megvizsgálását. Elnök felszólítja Léderernek, hogy a Prónay-tisztekre vonatkozólag mondjon el mindent. A tárgyalóteremben élénk izgalom. Léderer egész belesápad a határozott felszólításba. Erős izgalom vesz rajta erőt oly nagy mértékben, mint még soha. Hangja rekedtté válik, s beszédében igen gyakran elful. — Hiszen csak azért volt, hiszen csak a Prónay-tiszteket nem akartuk bajba keverni! . . . A nevüket, igaz, nem tudom, de leveleiket a cellámban őrzöm . . . A tárgyalás folyik.

— Consum kenyér: izletes, tiszta és egészséges. (Fólerakat Str. Regina Maria 11.).

* Bécsi szimfonikus zenekar hangversenyez minden este a „Palace“-kávéházban.

— Az adós pofonnal fizet. Nagyváradi tudósítónk jelenti: Kínosan érdekes incidens játszódott le tegnap délelőtt Nagyváradon, amelynek lefolyásai és előzményei a következők: M. J. ügyvéd egy szerződést készített el annak idején M. S. nagyváradi szőnyegkereskedőnek és ezért, valamint más ügyvédi ténykedéséért ezer lej ügyvédi tiszteletdíjat számított fel. Mivel a szőnyegkereskedő ezt nem volt hajlandó megfizetni, az ügyvéd beperelte és M. S.-t jogerős ítélettel az ezer lej megfizetésére kötelezték. A kereskedő közben Budapestre utazott s így a fizetési határnapot nem tartotta be. Az ügyvéd azzal az ötlettel vált segíteni a dolgon, hogy az egyik nagyváradi napilapban több napon át megjelentette a következő hirdetést: M. S. nagyváradi szőnyegkereskedővel szemben fennálló ezer lejes követelésemet olcsó pénzért eladnám. Ebből a hirdetésből keletkezett az incidens. M. S. közben visszaérkezett ugyanis Budapestre és értesülve a reá vonatkozó hirdetésről, annak tartalmát magáráé nézve sértőnek találta. Véletlenül vagy szándékosan-e, összetalálkozott az utcán ügyvédjével, akit rövid szóváltás után alaposan megpofozott. Az ügyvéd gyenge testalkatú ember lévén, az ütlegeket nem tudta viszonzni, ellenben megtette támadója ellen a feljelentést és visszavonta a hirdetést is.

— Letartóztatták az aninai milliós rablás két gyanúsítottját. Temesvári tudósítónk jelenti: A múlt hét folyamán adtuk hírt arról a vakmerő rablásról, amelynek két aninai bányatisztviselő esett áldozatul. A tisztviselőket, akik a munkások részére kiutalt fizetéseket vitték magukkal, álarcos rablók támadták meg és megsebesítve őket, utitáskájukat, amelyben több mint egy millió lej volt, magukkal vitték. A bevezetett nyomozás folyamán gyanu merült föl, hogy a vakmerő rablást néhány elbocsájtott munkás követte el. A gyanúsított emberek közül helet most le is tartóztattak a rendőrség, a munkások azonban nem hajlandók beismerni a terhükre rótt cselekményt.

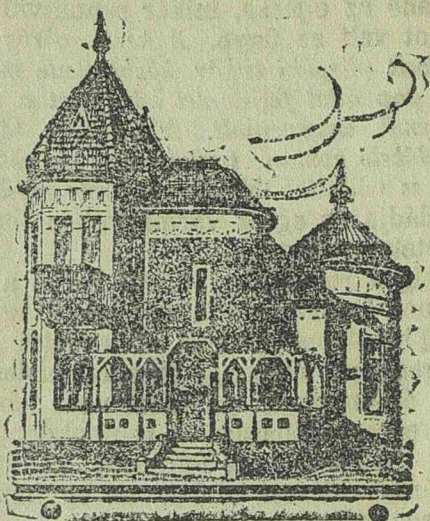
— Regáti katonák követték el a temesvári betöréseket. Megírta az „Ujság“, hogy a múlt hét folyamán Temesváron ismeretlen tettesek egymásután követték el titokzatos éjjeli betöréseket. A rendőrségnek hosszas nyomozás után most sikerült leleplezni a betörőket négy regáti szökött katona személyében. Egyikük aki „Simplon“ tolvajnéven régi ismerőse a nyomozó hatóságoknak, órákat és gyűrűket kínált eladásra feltűnően olcsó áron. A vizsgálat folyamán kiderült, hogy az eladásra kínált ékszerek a merczy uccai kirabolt „Juwelia“-üzletből valók. Ezen a nyomon elindulva a rendőrség csakhamar a másik három tettest letartóztatta.

A francia csapatok ellentámadásba mentek át

(Páris.) A francia szenátus csütörtöki ülésén Bluyssen szenátor interpellációt terjesztett be a marokkói kérdéssel, amelyben erőiesen követelte, hogy Franciaország teljes erejével lépjen fel a marokkói lázadók ellen. Painlevé miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a marokkói hadjáratról terjesztett rémhírek aplanok. Mindössze négyszáz katona és tiszt esett el. A támadást a riff-kabilok kezdték, erre rendelte el Painlevé az ellentámadásokat. A szenátus a miniszterelnök válaszát 290 szavazattöbbséggel tudomásul vette.

Az „Ujság” házat sorsol ki előfizetői között

Külföldi nagy lapok mintájára az „Ujság” is elhatározta, hogy olyan kedvezményben részesíti előfizetőit, amellyel közülök a szerencsések állandó értékű anyagi előnyhöz juthatnak. Amellett tehát, hogy az „Ujság” előfizetői naponta a kora reggeli órákban már olvashatják a romániai magyarság

legjobban szerkesztett, legmegbízhatóbb és legérdekesebb napilapját, mely egyedül ad ingyen képes mellékletet is ünnepi számához, most teljesen ingyen olyan sorsjegyet birtokába jutnak, amellyel másfélmillió értékű, gyönyörű fekvésű, tehermentes emeletes villa sorsolásán vehetnek részt. E kedvezményben részesülnek:

1. Mindazok a régi előfizetők, akik előfizetésüket további fölévire megújítják.

2. Mindazok az újonnan jelentkező előfizetők, akik ennév évre egy összegben beküldik az előfizetési díjat.

3. Azok a példányonként vásárló olvasók pedig, akik július hó 28-ig valamennyi megjelent „Ujság” példányról az első oldalon fönt balra elhelyezett dátumot kívágyák és ezt összegyűjtve kiadóhivatalunkhoz egyszáz lej kapcsán beküldik. Ezek tehát feleáron tarthatnak igényt egy 200 lejes villasorsjegyre.

A jelentkezés sorrendjében adjuk ki a 200 lej értékű sorsjegyet előfizetőinknek és olvasóinknak, míg a rendelkezésre álló készlethől telik. Mindenkinnek érdekében áll tehát, hogy még e hónapban előfizessen az „Ujság”-ral. Az „Ujság” kiadóhivatala.

TÖZSDE

Zürichben a lej: 2'36 $\frac{1}{2}$, Párisban: 9.80

Kolozsvári piacon a nyugati devizák iránt nagy kereslet nyilvánult meg s azért árfolyamuk igen megszilárdult. További erős szilárdulás várható. Tegnap délután 6 óráig a következő jegyzések történtek:

Zürich 43'00—43'10, London 1071—1071, Newyork 220—221 $\frac{1}{2}$, Páris 1040—1050, Miláno 7'60—7'65, Prága 655—657, Budapest 3'22—3'25, Bécs 31'00—31'10.

Bukaresti zárlat július 3-án: Deviza: Páris 10'05, London 1073, Newyork 219—, Italia 763, Svájc 4290, Bécs 31—, Prága 655. Valuta: Napoleon 810, márka 5150, léva 1'48, török font 113, angol font 1055, francia frank 10'50, sv. frank 4125, olasz lira 795, drachma 370, dinár 370, dollár 21750, lengyel márka 41, osztr. kor. 3150, magyar kor. 31—, cseh korona 6.50.

Zürichi zárlat július 3-án: Berlin 122 $\frac{7}{8}$, Amsterdam 20640, Newyork 515—, London 2505 $\frac{1}{8}$, Páris 2410, Miláno 1815—, Prága 152750, Budapest 7250, Belgrád 905—, Bukarest 23650, Varsó 99 $\frac{7}{8}$, Bécs 72 $\frac{5}{8}$.

LORINCZ & TÓTH
CÉG TELJESEN FELOSZLIK
*
A BERENDEZÉS ELADÓ

A bankszindikátus akciót indít a Kereskedelmi Akadémián két magyar tantárgy bevezetése iránt

A háboru utáni években a magyar kereskedelmi akadémiát végzett hallgatókat, ha valamilyen vállalatnál állást akartak vállalni, visszautasították, ha nem tudott románul levelezni és könyvelni. Oka ennek az volt, hogy a háborúból visszatért akadémiát végzett ifjak még a román levelezést és könyvelést nem sajátíthatták el és állás hiányában inkább kimentek Magyarországra, mintsem itt maradjanak a bizonytalanságban. Hiányuk azonban nemsokára érezhetővé vált.

Az Erdély és Bánát egyetlen Kereskedelmi Akadémiáját, amelyet az impérium átvételéig a magyar állam, Kolozsvár város és a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara közösen tartottak fenn, 1921-ben a román állam vette át és egyelőre párhuzamos román és magyar tagozatot állított fel. Rövid idő múlva azonban a magyar tagozatot megszüntették és így a kereskedelmi akadémiát végezni akaró magyar hallgatók kénytelenek voltak és kénytelenek ma is a román tannyelvű akadémiát végezni. Természetes dolog, hogy az akadémián magyar könyvelést és levelezést nem tanítanak s a magyar anyanyelvű hallgatók akik innen kikerülnek, csak éppen magyar nyelven nem tudnak levelezni.

Bármennyire is megritkult az erdélyi és bánáti magyar pénzintézetek és vállalatok száma, ma is igen szép számmal akadnak román vállalatok is,

Jugoszlávia felmondja a kereskedelmi szerződéseket. Bukaresti tudósítónk jelentése szerint a jugoszláv kormány azt tervezi, hogy Franciaország kivételével az összes államoknak felmondja a kereskedelmi szerződéseket. Ha a jugoszláv kormány e tervét tényleg megvalósítja, akkor Franciaország feltűnő előnybe fog kerülni az összes európai államokkal szemben. Különösen Erdély és Bánát ipara fogja a szerződés felmondását megsínyleni, mert az utóbbi időben jelentékeny mennyiségű ipartermékünk gravitál Jugoszlávia felé. A kereskedelmi szerződés felmondása esetén Romániával szemben a jugoszláv vámtarifa maximális tételei lépnek hatályba, amelyek a most velünk szemben alkalmazott minimális tarifa tételeinél jóval magasabbak.

Anglia alkalmazza a védővámokat. A szabadkereskedelem klasszikus hazájában véglegesen a védővamos irányzat került felül. Először a háboru folyama alatt alkalmazták a harminchárom százalékos érték-vámost azokra az iparcikkekre amelyek a külföld versenyének ki voltak téve. Azóta sokféle változáson ment keresztül a vámvédelemre szoruló áruk listája. Az utóbbi időben a liberális és munkáspárt az Angliát naggyá és hatalmassá tevő szabad kereskedelmi politikát akarták újra életre hívni, de a politikájuk hajótörést szenvedett a konzervatívok makacs ellenállásán. Most, hogy a konzervatívok uralma hosszú időre biztosítva van, elérkezettnek látták az időt, hogy az amerikai és német áruk hatalmas versenye ellen a Mac Kenna-féle védővámokkal védekezzenek. A vám alá kerülő áruk jegyzékében szerepelnek a luxus cikkek, közöttük az automobilmek, az órák, filmek, selyem, gyöngyök stb.

Az olcsó lakáspitési akció végleg kutha esett. Egy belga csoport ajánlatot tett a kormánynak olcsó lakások építésére. Az államnak ennél a belga csoportnál hetven millió belga frank tartozása van, amely azonban olyformán van konszolidálva, hogy a kormány

amelyek levelezésük nagy részét magyarul végzik. Különösen a mióta Magyarországgal szorosabb kapcsolatba kerülnek, mindinkább szüksége merül fel magyar levelezők és könyvelők alkalmazásának. A régi generáció már elhelyezkedett, új generáció pedig nem nevelődik s így előáll az a helyzet, hogy ma keresettebb a magyar levelező, mint a román. Ez indította az erdélyi magyar bankszindikátus vezetését oly irányú akció indítására, mely az egyetlen kereskedelmi akadémián a magyar levelezés és könyvelésnek külön tanszéket kíván létesíteni és annak hallgatóságát a magyar anyanyelvű hallgatókra kötelezővé tenni. Annakra sürgősnek tartják e kérdés rendezését, hogy e két tárgy tanítását már az ősszel kezdődő tanévre bevezetett ki kívánják.

A magyar Bankszindikátus kérése annyira szerény és az államra nézve olyan csekély anyagi megterhelést jelent hogy annak teljesítése nem ütközik komoly akadályokba. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara, amely Erdély egyetlen kereskedelmi akadémiájának megalapítója volt, hárul most a feladat, hogy e kérdést a Bankszindikátus kívánsága szerint vitesse keresztül. A kamara jelenlegi vezetősége eddig is tanujelét adta, hogy gazdasági kérdésekben nem üz tulzó nacionalis politikát. Remélni szeretnők, hogy ebben a kérdésben is csak a gazdasági cél fog azemük előtt lebegni.

Tíz év alatt törleszthet, vagy csak tíz év múlva kell fizetnie egy összegben. A belga csoport képviselői azt kérték, hogy a kormány most fizessen meg tíz milliót az adósságból és a hátralevő tartozásból egy olcsó lakáscsoporthoz részvénytársaságot alapítanak, amely kötelezné magát arra, hogy a Bukarestben lakó tisztviselők részére kedvezményes fizetési feltételek mellett olcsó lakásokat épít. Minthogy azonban az ajánlat elfogadása esetén az államnak tíz millió belga frankot kellene egyszerre kifizetnie, a pénzügyminiszter, bár személyesen is megcsodálta a társaságnak Belgiumban épített házait, az ajánlatot véglegesen elutasította.

Románia iparának teljesítőképessége. Most tette közzé a kereskedelmi és ipari minisztérium Románia múlt évi ipari termelésének statisztikáját. E statisztika szerint Romániának 470 fémipari vállalata van hetvenezer lőerővel, 38.000 munkással, évi három milliárd 880 millió lej értékű produkcióval. 729 faipari vállalat van, hatvenezer lőerőt használ 51.000 munkással, évi négy milliárd lej értékű árut termel. Az élelmiszeri iparral foglalkozó üzemek száma 621, kilencvenezer lőerőt használ, 23.662 munkást foglalkoztat, évi termelésének értéke nyolcmilliárd 846 millió lej. Textil vállalatunk 227 van, huszezer lőerővel, 18 ezer munkással, évi termelés értéke három milliárd háromszázmillió lej. Keramikai üzemünk 237 van, 45 ezer lőerőt használ, 23 ezer munkást foglalkoztat, évi termelésének értéke egymilliárd 810 millió lej. A grafikai ipar 146 vállalattal van képviselve, 16 ezer lőerővel közel ötezer munkással, évi termelésének értéke 420 millió. Bőripari üzemünk van 237, 11.672 lőerővel, 8867 munkással, évi termelésének értéke két milliárd lej s végül a vegyészeti ipar 354 vállalattal van képviselve 74 ezer lőerővel, 13.565 munkással. Évi termelésének értéke kevés híján hétmilliárd lej.

Újabb export-rendelkezések. A minisztérium július hó elsején kelt 1845. számú határozatával szigorúan tiltotta a tizenkét éven aluli tehén kivitelét. Ugyancsak július elsejével kelt 1846. számú minisztériumi határozat kimondta, hogy a dunai halak (chefal, ilarii, rizească és scrumbii) minden különös engedély nélkül bármilyen formában a kivitel díjak lefizetése mellett kivihetők.

— Az Ujság szatmári kiadóhivatala: „Szamos” hírlapiroda, a Dacia szálló udvarán. Előfizetést, hirdetéseket fölvesz, reklamációkat elintézt.

MOST van alkalma minden hölgynek a nyári szükségletét olcsón beszerezni

LŐRINCZ & TÓTH
cégnél a Főtéren hatóságilag engedélyezett
VÉGELADÁS VAN

HATÓSÁGILAG ENGEDÉLYEZETT

VÉGELADÁS
A
LŐRINCZ & TÓTH
CÉGNÉL.

SPORT

Súlyos sportszerűtlenségek az országos atlétikai bajnokságok kiírása körül

A temesvári kerület hivatalos lapjának utolsó számában megjelent Románia ideai atlétikai bajnoki versenyeinek kiírása. A verseny a temesvári kerület rendezésében július hó 19. és 20. napjain kerül lebonyolításra a Banatul pályáján a következő versenyszámokkal: 100, 200, 400, 800, ezeröttszáz, ötezer, tízezer méteres síkfutás, 110 m. és 400 m. gátfutás, 4x100 m. és olimpiai staféta, súly, diszkosz, gerely- és kalapácsvetés, magasugrás, helyből magasugrás, távolugrás, helyből távolugrás, hármasugrás és rudugrás.

A nevezések Dr. Belu Gyula címére (Temesvár 1. Piana Tepeș Voda, 1.) küldendő július 14-ig. Nevezési díj számonként 60 lej. Stafétában 100 lej.

A kiírásnak egy különleges és még soha sem hallott része az, amely kimondja, hogy a versenyen minden kerületből számonként legfeljebb hárman indulhatnak és pedig a kerületi bajnokságok három első helyezette. A temesvári kerületnek ez az önkényes és Románia bajnoki versenyén soha helyet nem foglalt megsejtetés a legnagyobb mértékben sportszerűtlen, mert attól, hogy hazája bajnoki versenyén részt vegyen, egyetlen igazolt román állampolgár atlétát sem lehet megfosztani. Megeshetik ugyan, hogy egy atléta betegség, vagy más komoly ok miatt a kerületi bajnokságokon egyáltalán nem indulhat. A kiírás szerint ily esetben még akkor sem jogosult az indulásra, ha ő annak a bajnokságnak a védője. De megeshetik az is, hogy egyes kerületekben (pl. Nagyvárad) egyáltalán nem rendeznek kerületi bajnokságokat, vagy pedig a kerületi bajnokságok nem ölelik fel minden számot, amelyekből az országos bajnokság ki van írva. Így a kolozsvári kerület versenyén nem volt 110 m. és 400 m. gátfutás, kalapácsvetés, gerelyvetés, hármasugrás, magas- és távolugrás helyből. Vajon ezeket a fenti számokból a kolozsvári kerület egy atlétája sem indulhat az országos bajnokságban? A legsúlyosabb azonban a dologban az, hogy előre senki sem sejtette, hogy a kiírásban efféle bele kerülhet, mert eddig a bajnoki és minden más versenyen Romániában bárki szabadon indulhatott. A kerületi bajnokságokat pedig majd mindenütt megrendezték, (kivéve éppen Temesvárt) már régebben oly időben, mikor arról az indokolatlan megszorításról még nem is álmodtak, tehát annak rendelkezéseivel nem is alkalmazkodhattak. Visszaható erővel ruháztak fel tehát egy olyan rendelkezést, amely még jóval a kerületi bajnokságok megtartása előtt kihirdetve is a legsportszerűtlenebb lett volna. A legnyomatékosabban hívjuk fel tehát a kolozsvári atlétikai szakosztály, Comitetul Regional és központi atlétikai szakosztály figyelmét a kiírás e megszorító részére, mert haladó atlétikáknak semmi szüksége nincs arra, hogy indokolatlanul zárjunk ki az országos bajnokságokból olyanokat, akik esetleg dicsőséget szerezhetnek Románia sportjának.

Súlyos hibákat tartalmaz a kiírásnak a versenyek sorrendjét megállapító része is. Az első napon pl. a sprintszámokból csak előfutamok (100, 200, 400, 4x100 staféta) vannak s a második nap pedig mindezen számok döntői össze vannak zsúfolva. Gyakran vannak futószámok egymás mellett (800 m. és 4x100 m. staféta előtt — 400 m. gát előtt és 4x100 döntő — 400 gát döntő és olimpiai staféta) pedig a mi viszonyaink között főleg a stafétákat úgy kell elhelyezni, hogy azok előtt közel egy futószám se legyen. Leggyengébb a második nap utolsó számainak összeállítása, ahol is a következő sorrend: 200 m. döntő, távolugrás, 400 m. gát előfutam, 4x100 m. staféta, rudugrás, 400 m. gát döntő és olimpiai staféta — annyira igénybe veszi ugyanazon embereket (Nemes, Scarneci, Barabás, Russu), hogy így semmi esetre sem maradhat.

A kiírás hibáira is nyomatékosan felhívjuk az illetékesek figyelmét.

Románia evezősbajnokságait július hó 12-én rendezte a két aradi egyesület, a „Maros” és a „Hajós”. A versenyen úgy versenyeztek, mint simafenekű hajók részére vannak számok kiírva. Mindenemü közelebbi részletekre vonatkozólag felvilágosítást ad Herczog Sándor az aradi Hajós Egyletben.

Kitűnő német atlétikai eredmények
Kölnben. 100 m. Houben 10.7 mp. 200 m. Houben 21.8 mp. 400 m. Geertz 50.1 m. 800 m. Klotz

1 p. 59 mp. 110 m. gát: Frossbach 15.6 mp. 200 m. gát: Frossbach 26.6 mp. Távolugrás: Dobermann 726 cm. Magasugrás: Huhn 183 cm. 4x100 m. 1. Berlin 42.4 mp.

Új cseh rekord. Vykooupil a 100 yardos rekordot 10.1 mp.-re javította meg.

Új dán rekord. Axel Petersen a 2000 méteresben futásban nemzetközi viszonylatban is elsőrangú rekordot ért el 5 p. 36.2 mp. idejével.

Wide új világrekordot ért el a két angol mértföldes futásban 9 p. 08.4 mp. idejével. A régi hivatalos rekordot az angol Schrubbs tartotta, de Narmi Amerikában már kilenc percen belüli időt is ért el.

Liddel, az olimpiai 400-as bajnok, Kínába utazott hittérítőnek, de utazása előtt még megjavította az angol 300 yardos rekordot 31.2 mp. idejével.

Külföldi eredmények:

Békéscsaba: AAC—Csabai AK 1:1.

Lemberg: Pogon—Warta 4:1. Lengyel bajnoki döntő.

Basel: Slavia—Nordstern 3:3 (2:1).

Erfurt: FTC—SC Erfurt 1:1.

Új német uszórekor. A lipcsei Heinrich a német 200-as gyorsuszó rekordot 2 p. 24.5 mp.-re javította meg.

MINDENKINEK ERDEKE

olcsó és jól választott és éppen ezért keresett és felhasznált

FRATII IZSAK

JULIUS HAVI ARJEGYZÉK:

1 m. batiszt sifon	volt L. 40 most L. 28
1 nyers aelyem	180 " 125
1 mosó delén	80 " 39
1 női szövet	240 " 185
1 Eponge	150 " 88
1 Liberti minden színben	88 " 65
1 duplaszél selyem ruhavászon	125 " 98
1 duplaszél selyem ruhavászon	110 " 58
1 selymeszál selyem ruhavászon	150 " 128
1 angol zefir	85 " 42
1 karton (cosmanosi)	60 " 42
1 pár fátol harisnya	125 " 90
1 pár cerna harisnya	85 " 55
1 pár női harisnya	45 " 25
1 pár férfi zokni	85 " 20
1 női ing	125 " 120
1 férfi ing	240 " 185
1 gyermek ruha	160 " 80

Minden délután 4-6 óráig nagy harisnyavásár.

A raktáron levő összes árak, valamint gyermekruhák, kötények, férfi és női fehérneműk, harisnyák gyári áron árusítása

FRATII IZSAK

harisnyák elárulása

Cluj, Gal. Str. Ferd. 62. (Keményes utca 62. épület)

ZONGORÁK

ujak és használtak Wirth, Hoffmann, Gebr. Stingl

RÉSZLETRE IS

STERNBERGNÉL, ORADEA-MARE.

"FARMODONT"

FOGKRÉM.

IRODALOM-ÉS-MŰVÉSZET

Lakmé. Nem lehet Kolozsváron operát adni már júliusban, a legjobb akarat mellett sem. A „Lakmé” tegnap esti előadásán szinte többen voltak a színpadon, mint a nézőtérben. Az operaelőadás gyengesége lenne az oka? A vendégszereplő művésznők, Baranyai Jolán és Rózsa Ili a régi, szokott jók voltak. Takács hangja iskolázottabb biztonsággal csegett, mint valaha eddig is, a kórus sem volt nagyon rossz, a zenekart Bródy dr. vezette, — miért hát? Egyesgyedül a közönség az oka a színbáz számos deficitese estél közül a tegnapiak is. Nem szólnán arról, hogy a tárogó nézőtér mennyire demoralizálja a színészek ambícióját. Bethlen Éva, Kőszeghi Margit, Virág és Réthely szintén tehetségük legjavát adták.

A kolozsvári Magyar Színház heti műsora:

Szombat d. u. 3 és fél órákor: Hoffmann meséi. (Méréselt helyárrakkal. Baranyay Jolán fellépésével. Sorozatszám 274).

Szombat este: Marinka a táncosnő. (Lengyel Irénnek, az aradi színház primadonnájának és Berký Józsefnek vendégjátékával. Sorozatszám 275).

A színházi iroda hírei

A jövő évad bérlete. Vasárnap lezárja a színház titkári irodája a jövő évadra szóló bérletkötéseket. Akik a jövő évad premier- és operaelőadásaira vagy rendes napi előadásaira állandó helyet akarnak maguknak biztosítani, azok szombaton vagy vasárnap közöljék igényeiket a színházzal. A jövő évad bérletének száma már eddig is jóval magasabb, mint a tavalyi volt.

Lengyel Irén és Berký József fellépései. Szombaton este a „Marinka a táncosnő” címszerepében lép fel vendégként az aradi és temesvári színtársulat nagyszíri operettprimadonnája, Lengyel Irén. Ugyanazon az estén Berký Józsi, a kolozsvári közönség régi kedvence is fellép legjobb szerepében. Berký József hétfőn este is játszik a „Kék mazurban.”

Már én ilyen vagyok — csak felnőtteknek. A legelméletesebb és legpajkosabb francia bohózatjelenet lesz a jövő hét közepén a premierje ezen a címen: „Már én ilyen vagyok.” A hamisítatlan gall szellem színpontkázik, ragyog ebben a kedves újdonságban, amely sehol sem sérti ugyan a jóízűs határát, de azért elég merész és elég kényes ahhoz, hogy fiatal lányok ne nézzék meg. Az operettegyüttes legjobbjai fogják diadalra vinni nálunk a „Már én ilyen vagyok”-ot. Neményi Lili, Erényi Böske, Ihász Aladár, Tompa Béla, Leövey Leó, Réthely Ödön. A bemutatóelőadás pontos napját holnap fogjuk közölni.

Olcsó helyárrakkal — Hoffmann meséi és Ripp van Winkle. Két délutáni olcsó helyáras előadás lesz ezen a héten a Magyar Színházban: szombaton fél 4 órai kezdettel a „Hoffmann meséi”, Offenbach klasszikus műve kerül színpadra, vasárnap pedig ugyancsak fél 4 órai kezdettel a „Ripp van Winkle”-t, a komoly operettirodalomnak ezt a gyöngyét adják elő. Mind a két előadás női főszerepét Baranyay Jolán énekli.

Pintér Böske fellépései. Vasárnap este a „Nótás kapitány” Hohenau grófnő szerepében, kedden este az „Elssler Fanny” címszerepében lép fel vendégként Pintér Böske.

No. 1789/1925.

Árverési hirdetmény.

Alulírott közjegyző közhirre teszem, hogy Clujon, a „Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R.-T.” áruraktárában beraktározva levő, Henschel & Sohn Casseli cég által 1917. évben gyártott 15308. gyári számú 60 mm. nyomtávu mozdony összes felszereléseivel együtt közben-jövevelemmel a „Banca Economică Ardeleană S. A.” cluji intézet kérésére inginer Blazejovszky Rezső késedelmes adós terhére a kereskedelmi törvény 506. §-a alapján nyilvános árverésen el fog adatni a „Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R.-T.” cluji áruraktárában 1925. évi július hó 8-ik napján délután 3 órákor.

A kikiáltási ár 150.000 lej; a mozdony a kikiáltási áron alul is eladatik.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben az árverés megkezdése előtt kezemhez letenni.

A vételár készpénzben teljes egészében kezemhez lefizetendő s a vevő a mozdonyt nyomban átvenni tartozik. A vevő szavatosságot semmi alapon sem érvényesíthet.

A vevő viseli az illetéket és a forgalmi adót. Cluj, 1925 július 3-án.

Dr. Laurențiu Nestor
közjegyző

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések árai: Minden szó 3 lej. Vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állástkeresők részére 20 szóig 30 lej. Előfizetőknek minden szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej, jelígis levelet harminc napig őrizünk meg.

AZ „UJSÁG“-RA

előfizetni, hirdetések és apróhirdetések feladni a következő helyeken lehet:

CLUJ-KOLOZSVÁR: Kiadóhivatal Deák Ferenc-utca 35.
Friedmann könyvkereskedő, Főter.
NAGYVÁRAD: „Ardeal” ügynőiség, Uri-utca.
SZATMÁR: Szamos hírlapiroda: Dácia-szálló udvarán.
MAROSVÁSÁRHELY: Csergő Tamás és Társa, Főutca 35.
ARAD: Löbl hírlapiroda.
TEMESVÁR: Pál György szerkesztőségi kiadó-vezető.
A. B. C. hírlapiroda.
BRASSÓ: Elekes hírlapiroda, Kapu-utca 32. sz.

LEVELEZÉS

„Hársfávirág”-nak levele van, kérem átvenni. 829
„Postafiók 184” jelígre levél van a kiadóban.

„Charles”-nak levele van, kérem átvenni.

Doktorka, szombaton hat óra helyett hétkor várjon a jelzett helyen, Mária. 0104

Bella! Kérlek bontsd fel levelemet, rájöttem a tévedésre és bocsánatot akarom kérni Pista. 0103

Pusztakamarásra és vissza, vasárnap hét személynél luxusaút indul. 400 lejével személyenként indulás, visszajövetel tetszőszerint. Parisien Hotel.

ÁLLÁST KERES

Egyetemi hallgató elvállal román, francia és gyorsírás tanítást, valamint az őszi vizsgára előkészít középiskolai tanulókat. Cím „Biztos siker” jelíge alatt a kiadóban.

Kitűnő gazdasszony, intelligens fiatal elvált nő jobb családnál, idős házaspárnál háztartásnő, vagy megfelelő alkalmazást keres. Megkeresést „Lelki nyugalom” jelígre, a kiadóba kér

Javítóvizsgára, magánvizsgára előkészítetek gimnáziumi tanulót, román nyelven kívül, teljes felelősség és biztos siker mellett. Király-utca 11. ajtó I.

Perfekt francia varrónő uribákokhoz ajánlkozik. Kalandos-u. 8. 825

Mindenmü női és gyermekruha varrást elvállalok a legutányosabb árban. Csaba-utca 13.

LAKÁS

Elcserélném a város egyik legszebb helyén levő, bekerített 700 és 100 négyszögletes területű ház helyemet. Kisebb, jókarban levő házastelekekkel. — Értekezni Str. Bratianu (Király-utca) 87. sz.

Azonnal átadó két szoba, konyha cserépkályhával, közvetlen a sétány mellett. Megkeresést „10.000” jelígre a kiadóba kérek.

INGATLAN

Eladó előnyös feltétellel Méhes-, Pata- és Ujkereszt-utcaiban olcsó házhelyek. Bekerítve, víz és villany a telek előtt. Értekezni Király-utca 37. alatt.

VEGYES

Művészi kivitelű szövött gobelinképek eladók igen olcsó árban a Diversumban, Str. Saguna (Bartha M.-u.) 13. sz.

Dácia cement, mész, gipsz, Bohm-cserép építési anyagraktára Str. Moldovei (Varga-ucca) 4. Telefon 6. Vasutijárverésen vett oszlop cserépkályhákat minden nagyságban olcsón ajánl. Megtekintés vételkötelezettség nélkül.

Mindenféle géphimzést, angol madeira, madera, richelieu, különböző ajórok, rece, valamint színes és monogram himzést **jutányosan tanítok**. Kézimunkát előnyomatni is lehet, Zápolya-utca 21. alatt.

TÜZIFÁT

aprítva vagy ölenként legutányosabban házhoz szállít

Hertz és Grosz

a Hitelbank Áruaktár telephelyén

CLUJ

Piața Gărei No. 3

Telefon 280.

MINDENMÜ BUTORT

GYÁRI ÁRON

vásárolhat a Műszatalosárugyár részvénytársaságnál

ZONGORA

új, használt, hangolás, javítás, szállítás

TRISKÁNÁL,

STR. SAGUNA 14 SZ.

TELEFONSZÁM 419

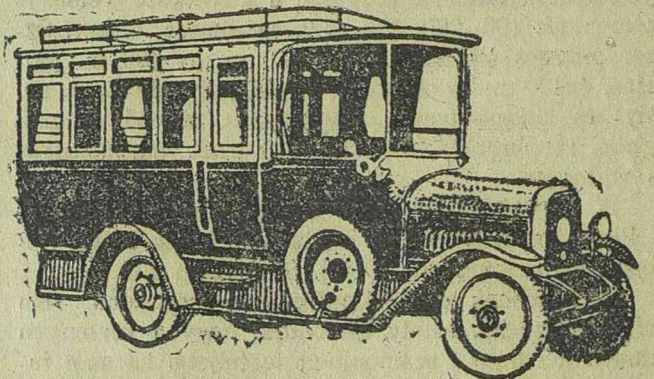
Ajánlattal szolgál a bukaresti vezérigazgatóság: **București, Str. Lascar Catargiu 11. szám.**

Sürgőnycim:
**Vagonastra București,
Vagonastra Arad**

Levélcím: București. Căsuța poștală (postafiók) 136. szám.
Arad, Calea Aurel Vlaicu.

AUTOBUSZOK

Közuti használatra, fürdőtelepek részére, városok közötti forgalomra. 16 ülőhellyel. **BAKTÁRRÓL AZONNAL SZÁLLITHATÓK**

Aradi Árumintavásár és Butorkiállítás 1925. aug. 1-10.

Gazdasági kiállítás. Koncertek, theatrális szórakozások és rádió. Sportesemények és ünnepek. Országos kongresszusok és nagygyűlések stb. stb.

75 százalékos utazási kedvezmény.

Eladó

1 drb. kombinált malomhenger, csiszoló és rovátkológép.
1 drb. hengerrovátkológép mindkettő Ganz-gyártmányu,
1 drb. kombinált Seck-gyártmányu hengercsiszoló és rovátkológép

Klug István

gépgyár és malomépítész, Timișoara II. Trei Crai 22.

Telefon 1-72.

Feltaláltam a legolcsóbb ajándékok bevásárlási forrását
BABITS ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZNEL (Főpostával szemben).
Aranyat, ezüstöt és drágaköveket a legmagasabb áron vált be

UTOLSÓ DIVAT

szerint nagyon szép, elegáns és olcsó ruhákat készít

ÁRON DÁVID

CLUJ, Calea Regele Ferdinand No. 32.

Hirdessen az „Ujság”-ban!

Nők figyelmébe! Nők figyelmébe!
SÁNDOR ÁGOSTON
UTÓDÁNÁL KAPHATÓ
FÉRFI FEHÉRNEMŰ
BÖRKESZTYŰ MÉRLET UTÁN BÖRKESZTYŰ

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

CLUJ, PIAȚA UNIRII NO. 7.

Saját tőkéi: 48,000.000 lej.

FIÓKJAI: DÉS, DICSŐSZENTMARTON, GYULAFEHÉRVÁR és MAROSVÁSÁRHELY. Affiliált intézetek: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár R.-t. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár R.-t. Székelyudvarhely, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyenyed. — Áruaktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és külföldi átutalásokat teljesít. **SAFE DEPOSIT**
MINDENFÉLE BANKSZERŰ ÜGYLETET ELŐNYÖSEN VÉGEZ.

Szedte a „Viața” nyomda és nyomtatott a „Concordia” körforgógépén, Cluj-Kolozsvár. Felelős kiadó: Jurićskay Barna igazgató.